

SIVISTYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 26/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tekijänoikeuslain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 15 päivänä lokakuuta 2014 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi tekijänoikeuslain muuttamisesta (HE 181/2014 vp).

Lausunto

Sivistysvaliokunta on pyytänyt asiasta lakivaliokunnalta lausunnon (LaVL 22/2014 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- johtaja Jorma Waldén ja hallitusneuvos Anna Vuopala, opetus- ja kulttuuriministeriö
- Senior Advisor Kristiina Harenko, Borenius Ltd - Finland edustaen Motion Picture Association of America (MPA)
- johtava lakimies Jyrki Arjanne, Elisa Oyj
- yhteiskuntasuhdejohtaja Petra Wikström, MTV Oy
- johtaja Marcus Wiklund, Sanoma Media Finland Oy
- työehtoasiamies, OTK Sanna Nikula, Suomen Journalistiliitto ry
- lakimies Mikko Hoikka, Viestinnän Keskusliitto
- toiminnanjohtaja Kirsi Niittyinperä, AV-tuottajien tekijänoikeusyhdistys Tuotos ry
- apulaisjohtaja Lauri Kaira, Gramex ry

- johtaja Arto Tamminen, Kopiosto ry
- toiminnanjohtaja Pekka Sipilä, Suomen Musiikkikustantajat ry
- varapuheenjohtaja Tapani Tarvainen, Electronic Frontier Finland ry (EFFI)
- projektinjohtaja Lauri Kaira, Luovan työn tekijät ja yrittäjät Lyhty ry
- toiminnanjohtaja Antti Kotilainen, Musiikki-tuottajat - IFPI Finland ry
- toiminnanjohtaja Elina Mäntylä, Suomen Näyttelijäliitto ry
- toiminnanjohtaja Sari Väänänen, Suomen elokuvatuottajien keskusliitto - SEK ry edustaen AV-tuottajien tekijänoikeusyhdistys Tuotos ry:tä
- toiminnanjohtaja Jaana Pihkala, Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry
- lakimies Jussi Mäkinen, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto, FiCom ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Ålands landskapsregering
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- Finnet-liitto ry
- Keskuskauppakamari
- Piraattinuoret
- Piraattipuolue
- Suomen audiovisuaalisen alan tuottajat SATU ry
- Suomen Muusikkojen Liitto ry
- Tekijänoikeuskäyttäjien neuvottelukunta
- Teosto r.y.

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esitys

Hallituksen esitys sisältää eräitä erillisiin asiakokonaisuuksiin liittyviä tekijänoikeuslain muutosehdotuksia. Lakia ehdotetaan selvennettäväksi lisäämällä otsikot kaikkiin lain pykäliin.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset televisio-ohjelmien verkkotallennuspalveluita koskevasta sopimuslisenssistä.

Tekijänoikeuslaissa ehdotetaan säädettäväksi nykyistä tarkemmin tekijänoikeuden luovutusta koskevan sopimuksen kohtuullistamisesta, kun teoksen alkuperäinen tekijä luovuttaa oikeutensa.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset mahdollisuudesta välittäjälle annettavalla tuomioistuimen määräyksellä puuttua loukkauksiin, joissa väitetty loukkaaja on tuntematon eikä kannetta häntä vastaan voida nostaa. Estomääräys olisi mahdollista kohdistaa esimerkiksi ul-

komailta Suomeen tarjottaviin laittomiin palveluihin, joiden ylläpitäjät ovat tuntemattomia.

Säännöksiä välittäjille annettavien määräysten täytäntöönpanosta aiheutuvien kulujen ja vahinkojen korvaamisesta ehdotetaan täsmennettäväksi.

Sopimuslisenssijärjestelmän perussäännöksiä ehdotetaan täydennettäväksi niin, että hyväksyttyä oikeuksien yhteishallinnointijärjestöä pidetään laissa säädetyissä tapauksissa teoksen käyttämisestä tehdyn sopimuksen osalta oikeutettuna edustamaan myös järjestön ulkopuolisia saman alan tekijöitä. Säännöksiin ehdotetaan lisäksi niiden selkeyttä parantavia sanonnallisia muutoksia.

Äänitallennetuottajan suojan liittymäkriteeriä ehdotetaan täydennettäväksi äänitetuottajan kansallisuudella.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esitys sisältää sekä teknisluonteisia lisäyksiä voimassa olevaan tekijänoikeuslakiin että merkittäviä lisäyksiä ja muutoksia muun muassa verkkotallennuspalvelujen, sopimuksen kohtuullistamisen ja luvattoman verkkojakelun vastaisten toimien osalta. Sivistysvaliokunta uudistaa aiemmin esittämänsä kannan, että tekijänoikeuslainsäädännön soveltuminen tämän hetkiseen toimintaympäristöön on suuresti muuttumassa niin ammatinharjoittajan, elinkeinoelämän kuin kuluttajankin näkökulmasta. Tekijänoikeussuojan takaavia ja nykyiseen toimintaympäristöön paremmin soveltuvia ratkaisuja tulee löytää, sillä tarve niille on ilmeinen.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

tuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Televisio-ohjelmien verkkotallennuspalvelu. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa ovat oikeudenhaltijoita edustavat lausunnonantajat korostaneet kielto-oikeuden tärkeyttä ja suoran lisensoinnin mahdollisuutta. Tallennuspalveluiden tarjoajien näkökulmasta on korostettu, että kielto-oikeuden lisäämisen myötä kunnollisen oikeudellisen perustan puuttuessa palveluja ei voitaisi tarjota mahdollisesti lainkaan. Hallituksen esityksessä on katsottu, että kielto-oikeuden myöntäminen kaikille sopimuslisenssijärjestöjen ulkopuolisille oikeudenhaltijoille, joihin sopimuslisenssin laajennusvaikutus kohdistuu, voisi pahimmassa tapauksessa johtaa siihen, että tallennuspalveluiden kysyntä vähenee merkittävästi.

Sivistysvaliokunta on arvioinut kielto-oikeuden mahdollisuutta toisaalta järjestelmän koko-

naistoimivuuden kannalta ja toisaalta oikeudenhaltijoiden oikeutettuna vaati-muksena saada itse päättää aineistojensa käyttämisestä, kun oikeudenhaltijat eivät ole antaneet oikeuksiaan yhteishallinnointijärjestön hallinnoitaviksi. Asiantuntijaselvityksen mukaan on pääteltävissä, että kielto-oikeuden sisällyttämättä jättäminen johtaisi varsin pian tilanteeseen, jossa ohjelmien oikeudenhaltijat, erityisesti ulkomaiset elokuva-tuottajat, nostaisivat kanteen Suomea vastaan tai kantelisivat tietoyhteiskuntadirektiivin vastaisesta asiantilasta Euroopan komissiolle. Valiokunta tiedostaa, että erityisesti tuottajalla on suurin intressi päättää itse tuotantojen käyttämisestä.

Yksityiskohtaisissa perusteluissa valiokunta ehdottaa, että tuottajalle kuuluva kielto-oikeus lisätään lakiehdotuksen 25 l §:ään.

Kohtuuttoman sopimusehdon sovittelu. Lakivaliokunta on sivistysvaliokunnalle antamassaan lausunnossa todennut, että se ei pidä hallituksen ehdottamaa erityissäännöstä tekijänoikeuden luovutusta koskevan sopimuksen ehdon sovittelusta ehdottoman välttämättömänä. Toisaalta erityissäännös on sovitettu hyvin yhteen oikeustoimilain 36 §:n kanssa, eikä se siten tuo muutosta vallitsevaan oikeustilaan, minkä vuoksi lakivaliokunta ei sen hyväksymistä myöskään vastusta. Jää jossain määrin avoimeksi tuoko erityissäännöksen säätäminen sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti parannusta alkuperäisten tekijänoikeuksien luovuttajien asemaan.

Lakivaliokunnan asiantuntijakuulemisissa on tuotu esiin, että teosten alkuperäiset tekijät ovat jo nykyisin tietoisia oikeustoimilain 36 §:n sovittelumahdollisuudesta, mutta tekijät eivät uskalla tulevaisuuden työmahdollisuuksien menettämisen pelossa ja oikeudenkäyntikuluriskin vuoksi haastaa sopimuskumppaniaan oikeuteen yksin. Tekijöitä edustavat tahot ovat tämän vuoksi ehdottaneet tekijänoikeuksien luovutusten minimiehtoja koskevien kollektiivisten neuvottelujen sekä järjestöjen kanne-oikeuden mahdollistamista. Lakivaliokunta kuitenkin katsoo, ettei nyt käsillä olevan esityksen yhteydessä ole perusteltua eikä mahdollista tehdä yleisestä so-

pimus- ja prosessioikeudellisesta sääntelystä poikkeavia ratkaisuja.

Sivistysvaliokunta pitää lakivaliokunnan lausunnossaan esittämiä kannanottoja oikeina, ja valiokunta kannattaa hallituksen esityksen perustelujen mukaisesti siihen sisällytettyä säännöstä kohtuuttoman sopimusehdon sääntelystä. Valiokunta ei ehdota muutosta tätä koskevaan lakiehdotuksen 29 §:ään. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan hallituksen esitys on kompromissi äärimmäisten vaatimusten välillä eikä tarkempaa tai pidemmälle menevää sääntelyä ole ollut aihetta eikä mahdollista esittää.

Luvaton verkkojakelu. Esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi ja laajennettavaksi voimassa olevaa sääntelyä luvattoman verkkojakelun vastaisista toimista. Ehdotettujen muutosten jälkeen laissa olisi selvästi toisistaan eroteltuina turvaamistoimen kaltaiset määräykset ja uusi, väitettyä loukkaajaa koskevasta pääasiakanteesta erillinen estomääräys, kun väitetty loukkaaja on tuntematon. Nykyistä 60 a §:ää täydennettäisiin viittauksella tuomioistuimen mahdollisuuden määrätä yhteystietojen turvaamisesta oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisesti.

Lakivaliokunta on lausunnossaan arvioinut luvattonta verkkojakelua koskevien säännösten 60 a—60 g §:n muotoilua. Lakivaliokunnalla ei ole ollut huomauttamista ehdotettujen säännösten (keskeyttämismääräys, väliaikainen keskeyttämismääräys ja estomääräys) sisältöön. Lakivaliokunta esittää sivistysvaliokunnalle kuitenkin eräitä vähäisiä kielellisiä tarkistuksia, joita sivistysvaliokunta kannattaa. Valiokunta ehdottaa näitä koskevat muutokset mietinnön yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Hallituksen esityksessä on korostettu, että tuomioistuimissa käsiteltävissä luvattoman verkkojakelun vastaisia toimia koskevissa tapauksissa ei ole perinteistä vastaajaa vaan kolme keskeistä asiaan osallista: hakija, välittäjä ja väitetty loukkaaja. Välittäjänä toimiva teleyritys ei ole vastaaja asiassa eikä vastuussa tekijänoikeuden loukkauksesta. Oikeuspoliittisesti on kuitenkin katsottu olevan kohtuullista, että myös teleyritykset osallistuvat luvattoman verkkoja-

kelun vähentämiseen verkossa. Tätä tukevat EU-direktiivit ja Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisut.

Teleyrityksen asema korostuu tilanteissa, joissa väitetty loukkaaja jää tuntemattomaksi. Teleyritykset ovat keskeisessä asemassa määräysten teknisinä täytäntöönpanijoina ja täytäntöönpanosta aiheutuu yrityksille kuluja. Esityksessä ehdotetaan, että nykyisiä säännöksiä kuluja ja vahingon korvaamisesta täsmennetään.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on erityisesti otettu kantaa kysymykseen estomääräystä koskevien täytäntöönpanokulujen korvaamisesta koskevaan ehdotukseen. Hallituksen esityksessä (60 f §) on päädytty ratkaisuun, jossa määräysten täytäntöönpanokuluista vastaa ensisijaisesti välittäjä, kun väitetty loukkaaja on tunnettu, ja hakija, kun väitetty loukkaaja on tuntematon (väliaikainen keskeyttämismääräys 60 d § 2 momentti ja estomääräys 60 e §). Kyse on hallituksen esityksen mukaan eri intressien yhteensovittamisesta tilanteesta, jossa on oikeuspoliittisesti perusteltua, että poiketaan oikeudenkäymiskaaren 7 luvun lähtökohdasta, että hakija vastaa määräyksen täytäntöönpanosta aiheutuvista kuluista.

Lakivaliokunnan lausunnossa on korostettu, että estomääräystä koskevien täytäntöönpanokulujen korvaamisesta koskevaa ehdotusta voidaan puoltaa hallituksen esittämällä välittäjän oikeusturvasyillä. Toisaalta ratkaisu voi käytännössä estää oikeudenhaltijoita hakemasta kyseistä oikeussuojakeinoja, jos estomääräyksen täytäntöönpanokulut nousevat tai niiden pelätään nousevan kohtuuttomiksi. Tämä voi vesittää uudistuksen tarkoituksen parantaa oikeudenhaltijoiden oikeussuojakeinoja. Uudistuksen tavoitteiden toteuttamisen kannalta on siksi tärkeää, etteivät oikeudenhaltijoiden vastattaviksi tulevat täytäntöönpanokulut muodostu kohtuuttomiksi.

Sivistysvaliokunta yhtyy lakivaliokunnan arvioon täytäntöönpanokulujen merkittävydestä uudistuksen tarkoituksen toteutumiselle. Valiokunta ehdottaa kustannusten jaon muuttamista mietinnön yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Sivistysvaliokunta tarkastelee yksityiskohtaisissa perusteluissa myös 60 e §:n mukaisen esto-

määräyksen ja 60 d §:n 2 momentin mukaisen väliaikaisen kieltomääräyksen saamisen edellytyksiä.

Yksityiskohtaiset perustelut

25 l §. Televisio-ohjelmien verkkotallennuspalvelu. Sivistysvaliokunta pitää perusteltuna, että pykälään lisätään kiello-oikeus ja että se voidaan kuvataallenteen tuottajan kautta. Tavoitteena audiovisuaalisten aineistojen tuottamisessa ja käyttämisessä tulisi yleensäkin olla, että tuottaja hankkii jo tuotantovaiheessa tekijöiltä, esittävilta taiteilijoilta ja muilta oikeuksien haltijoilta haltuunsa kaikki av-tuotannon käyttämiseksi tarvittavat oikeudet. Valiokunnan arvion mukaan yksittäisten oikeudenhaltijoiden esittämät kiellot, jotka voisivat äärimmäisessä tapauksessa koskea esimerkiksi yksittäistä musiikkikappaletta av-tuotannossa, ja niiden toimeenpano tekisivät tallennuspalvelun järjestämisen käytännössä mahdottomaksi.

Asiantuntijaselvityksen mukaan kiello-oikeuden jättäminen pois kokonaan johtaisi suurella todennäköisyydellä oikeudenhaltijoiden vaatimuksiin nykyisten palveluiden sulkemisesta ja oikeudenkäynteihin tallennuspalveluiden tarjoajia vastaan. Tämä ei olisi kenenkään asiaan osallisen etu.

Sivistysvaliokunta pitää tärkeänä, että säännöksessä tarkoitetut palvelut pysyvät kuluttajien kannalta toimivina ja mielekkäinä. Sopimussisenssijärjestöiksi hyväksyttävien yhteishallinnointijärjestöjen tulisi käyttölupia myöntäessään pyrkiä siihen, että järjestöjen ulkopuolisilla oikeudenhaltijoilla olisi mahdollisimman vähän intressiä kiellojen esittämislle.

Valiokunta toteaa myös, että mitä 25 l §:ssä säädetään tekijästä ja teoksesta, sovelletaan vastaavasti lähioikeuspykälien viittaussäännösten mukaisesti lähioikeuksien oikeudenhaltijoihin ja suojan kohteisiin.

Valiokunta ehdottaa 1 ja 2 momenttiin teknisiä muutoksia, jotka eivät muuta hallituksen esityksessä tarkoitettua momenttien asiasältöä.

Valiokunta ehdottaa, että pykälään lisätään uusi 3 momentti tuottajan kielto-oikeudesta. Sen mukaan mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos kuvataallenteen tuottaja on hankkinut ohjelmaan sisältyvien teosten tekijöiden oikeudet määrätä momentissa tarkoitettua käyttämisestä ja tuottaja on kieltänyt ohjelman käyttämisen.

26 a §. Pykälän asiasisältö on muuttunut lailla tekijänoikeuslain muuttamisesta 1171/2014, joka on tullut voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015. Näitä muutoksia ei ole otettu huomioon tässä esityksessä. Valiokunta ehdottaa, että pykälän otsikko muutetaan muotoon "Hyvitys". Otsikko vastaa näin pykälän sisältöä.

26 b §. Edellä 26 a §:n kohdalla todettuun viitaten valiokunta ehdottaa, että pykälän otsikko muutetaan muotoon "Hyvityksen maksaminen".

26 c—26 f ja 26 h §. Hallituksen esitykseen sisältyvät pykälät on kumottu lailla 1171/2014, joka on tullut voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015. Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ei ole otettu huomioon näitä muutoksia. Valiokunta ehdottaa, että pykälät poistetaan.

45 §. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että pykälään lisätään otsikko ja muutetaan 7 momenttia. Samaa momenttia on muutettu myös edellä mainitulla lailla 1171/2014, joka on tullut voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015. Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ei ole otettu huomioon näitä muutoksia. Valiokunta ehdottaa vastaavat muutokset 7 momenttiin.

46 §. Edellä 45 §:n kohdalla todettuun viitaten valiokunta ehdottaa vastaavat muutokset pykälän 3 momenttiin.

46 a §. Edellä 45 §:n kohdalla todettuun viitaten valiokunta ehdottaa vastaavat muutokset pykälän 3 momenttiin.

49 a §. Edellä 45 §:n kohdalla todettuun viitaten valiokunta ehdottaa vastaavat muutokset pykälän 3 momenttiin.

60 a §. Pykälän 2 momentissa viitataan sähköisen viestinnän tietosuojalain (516/2004) pykäliin. Tämä laki on kuitenkin kumottu 1.1.2015 voimaan tullessa tietoyhteiskuntakaarella (917/2014). Valiokunta ehdottaa tästä johtuvan muutoksen 2 momentin viittaussäännökseen.

60 c §. Keskeyttämismääräys. Lakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta ehdottaa, että 3 momentin viimeinen virke muutetaan kuulumaan seuraavasti: "Kun väitettyä loukkaajaa on kuultu, tuomioistuimen on viipymättä päätettävä, pidetäänkö määräys voimassa vai peruutetaan se".

60 d §. Väliaikainen keskeyttämismääräys. Pykälän 2 momentissa säädetään väliaikaisen keskeyttämismääräyksen antamisesta niissä tapauksissa, joissa väitettyä loukkaajaa ei voida tunnistaa. Edellytyksenä on, että asian kiireellisyys sitä välttämättä vaatii, että loukkaavaa aineistoa saatetaan luvatta merkittävässä määrin yleisön saataviin ja että on ilmeistä, että tekijän oikeuksien toteutuminen vaarantuisi vakavasti ilman keskeyttämismääräystä.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan hallituksen esitystä laadittaessa on lähtökohtaisesti arvioitu, että vaatimukset loukkaavan materiaalin määrän suuruudesta ja tekijän oikeuksien vaarantumisen vakavuudesta täyttyisivät samanaikaisesti. Asiantuntijakuulemisessa on esitetty, että nämä vaatimukset voivat toteutua myös toisistaan riippumatta, jolloin olisi perusteltua säätää ne vaihtoehtoisiksi edellytyksiksi. Valiokunta ehdottaa tätä koskevan muutoksen 2 momenttiin. Valiokunta pitää tärkeänä, että 2 momentissa tarkoitettujen väliaikaisen keskeyttämismääräyksen edellytykset, silloin kun loukkaaja on tuntematon, muutoksen jälkeenkin edelleen ovat selvästi korkeammat kuin 60 c §:n edellytykset keskeyttämismääräyksen antamiselle kun loukkaaja on tunnettu.

Lakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta ehdottaa myös 4 momentin viimeiseen virkkeeseen teknisluonteisen muutoksen.

60 e §. Estomääräys. Lakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta ehdottaa 1 momentin

ensimmäiseen virkkeeseen teknisluonteisen muutoksen.

Edellä 60 d §:n perusteluissa todettuun viitaten valiokunta ehdottaa myös estomääräyksen edellytysten muuttamista siten, että loukkaavaksi väitetyn aineiston määrän merkittävyttä ja tekijän oikeuksien toteutumisen vakavaa vaarantumista koskevat edellytykset ovat vaihtoehtoisia. Valiokunta ehdottaa tätä koskevan muutoksen pykälän 1 momenttiin.

Valiokunta toteaa, että ehdotetun muotoilun tarkoituksena on hallituksen esityksenkin mukaisesti, että tuomioistuin voisi antaa estomääräyksen vain erittäin vakavissa tietoverkon välityksellä tapahtuvissa oikeudenloukkauksissa. Estomääräys annetaan vain enintään yhdeksi vuodeksi kerrallaan, jonka jälkeen sitä voitaisiin jatkaa. Näin varmistetaan, että määräyksen edellytysten täyttyminen arvioidaan tuomioistuimen toimesta säännöllisin väliajoin. Valiokunta pitää tärkeänä, että pykälässä tarkoitettun estomääräyksen edellytykset, silloin kun loukkaaja on tuntematon, muutoksen jälkeenkin edelleen ovat selvästi korkeammat kuin 60 c §:n edellytykset keskeyttämismääräyksen antamiselle kun loukkaaja on tunnettu.

60 f §. Kulujen ja vahingon korvaaminen. Sivistysvaliokunta ehdottaa pykälän 2 momentin muuttamista siten, että 60 d §:n 2 momentissa tarkoitettun väliaikaisen keskeyttämismääräyksen ja 60 e §:ssä tarkoitettun estomääräyksen täytäntöönpanosta aiheutuneista kuluista vastaa ensisijaisesti määräyksen saanut välittäjä.

Varmuus siitä, että estomääräyksen täytäntöönpanokustannukset pysyvät kohtuullisina, on mahdollista saavuttaa vain siten, että estomääräyksen kustannuksista vastaa teleoperaattori. Sivistysvaliokunta toteaa, että teleoperaattori voi itse päättää, millä tekniikalla esto toteutetaan.

Jos hakija vastaisi estomääräyksen täytäntöönpanokuluista, hakija ei voisi esittää kulujen kohtuullisuuteen liittyvää väitettä ennen määräyksen täytäntöönpanoa eikä saada sitä tuomio-

istuimen tutkittavaksi. Valiokunta pitää kohtuuttomana sitä vaihtoehtoa, että hakija joutuisi estomääräyksen toteuttamisen jälkeen nostamaan erillisen oikeudenkäynnin välittäjää vastaan kohtuuttomiksi katsomiensa täytäntöönpanokulujen kohtuullistamiseksi.

Välittäjän eli teleoperaattorin kannalta estomääräyksen kohtuullisuus myös täytäntöönpanokulujen osalta ratkaistaisiin 60 e §:n 3 momentin mukaisesti laajassa kohtuullisuusarvioinnissa ennen estomääräyksen antamista. Tuomioistuimella olisi tällöin mahdollisuus varmistaa, ettei määräys muodostu kokonaisuutena katsoen kohtuuttomaksi minkään osapuolen kannalta eivätkä täytäntöönpanokulut kohtuuttomiksi erityisesti välittäjän kannalta. Tällöinkin tuomioistuin arvioisi täytäntöönpanokulujen kohtuullisuutta välittäjän ilmoittaman kuluarvion pohjalta.

Ehdotetussa 60 d §:n 2 momentissa tarkoitettun tuntemattomalle loukkaajalle annettavan väliaikaisen keskeyttämismääräyksen osalta arviointi suoritettaisiin vastaavasti noudattaen, mitä 60 c §:ssä säädetään.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan teleoperaattorit voivat saada kustannukset korvauksi jälkikäteen. Jos väitetty loukkaaja pystytään myöhemmin haastamaan kieltokanneoikeudenkäyntiin, lopullinen kuluvastuu voidaan ratkaista tässä oikeudenkäynnissä.

Sivistysvaliokunnan muutosehdotus tukeutuu osaltaan myös Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisukäytäntöön, jonka mukaisesti välittäjät voidaan määrätä toteuttamaan kohtuullisiksi katsottavia toimenpiteitä. Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisussa UPC Telekabel Wien (C-314/12, 27.3.2014) on katsottu, ettei määräyksen antaminen loukkaa välittäjän elinkeinovapauden ydintä edellyttäen, että se jättää määräyksen saaneelle välittäjälle vapauden päättää, millä tavalla määräys toteutetaan. Myös IP/DNS-estosta, jota käyttäen keskeyttämismääräykset on tähän asti pantu täytäntöön, aiheutuvien kulujen on valiokunnan saaman selvityksen mukaan katsottu olleen kohtuullisia.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset**Laki****tekijänoikeuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan tekijänoikeuslain (404/1961) väliotsikot,
muutetaan 26 ja 29 §, 45 §:n 7 momentti, 46 §:n 3 momentti, 46 a §:n 3 momentti, 49 §:n 3 momentti, 49 a §:n 3 momentti, 60 a—60 d § sekä 64 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 26 §, 49 §:n 3 momentti, (poist.) 60 a, 60 b ja 60 d § laissa 821/2005, 29 § laissa 960/1982, 45 §:n 7 momentti, 46 §:n 3 momentti, 46 a §:n 3 momentti ja 49 a §:n 3 momentti laissa 1171/2014, 60 c § laissa 679/2006 ja 118/2013 sekä 64 §:n 2 momentti laissa 446/1995, sekä
lisätään pykäliin, lukuun ottamatta 26, 29 ja 60 a—60 d §:ää, uusi otsikko sekä lakiin uusi 25 l ja 60 e—60 g § seuraavasti:

1—25 k §
(Kuten HE)

25 l §

Televisio-ohjelmien verkkotallennuspalvelu

Verkkotallennuspalvelun tarjoaja saa sopimuslisenssin nojalla, noudattaen 26 §:ää, valmistaa televisiossa lähetettyyn ohjelmaan sisältyvästä (poist.) teoksesta kappaleen ja käyttää sitä yleisön saataviin saattamiseen siten, että ohjelma (poist.) on tallennuspalvelun asiakkaan katseltavissa ja kuunneltavissa asiakkaan itse valitsemassa paikassa ja itse valitsemana aikana.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta teokseen, jonka tekijä on luovuttanut lähettäjäritykselle oikeuden määrätä 1 momentissa tarkoitetusta teoksen käyttämisestä.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos kuvatallenteen tuottaja on hankkinut ohjelmaan sisältyvien teosten tekijöiden oikeudet määrätä momentissa tarkoitetusta käyttämisestä ja tuottaja on kieltänyt ohjelman käyttämisen. (Uusi)

26 §
(Kuten HE)

26 a §

Hyvitys

(Kuten HE)

26 b §

Hyvityksen maksaminen

(Kuten HE)

26 c—f §
(Poist.)

26 h §
(Poist.)

26 i—44 a §
(Kuten HE)

45 §

Esittävä taiteilija

Menettelyyn, johon 1—5 momentin mukaan vaaditaan esittävän taiteilijan suostumus, sovelletaan, mitä 2 §:n 2—4 momentissa, 3, 6—9, 11 ja 11 a §:ssä, 12 §:n 1—3 momentissa, 13 a §:n 2 momentissa, 14 §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 15, 16 ja 16 a—16 e §:ssä, 17 §:n 2, 3 ja 5 momentissa, 19 §:n 1, 2 ja 5 momentissa, 21, 22 ja 25 b—25 d §:ssä, 25 f §:n 2 ja 3 momentissa, 25 g §:n 1 ja 3 momentissa, 25 h, 25 i, 25 l, 26, 26 a (*poist.*) ja 26 b §:ssä, 27 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 28, 29, 29 a, 41 ja 42 §:ssä säädetään.

46 §

Äänitallenteen tuottaja

Menettelyyn, johon 1 ja 2 momentin mukaan vaaditaan tuottajan suostumus, sovelletaan, mitä 2 §:n 2—4 momentissa, 6—9 §:ssä, 11 §:n 2—5 momentissa, 11 a §:ssä, 12 §:n 1—3 momentissa, 13 a §:n 2 momentissa, 14 §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 15, 16 ja 16 a—16 e §:ssä, 19 §:n 1, 2 ja 5 momentissa, 21, 22, 25 b ja 25 d §:ssä, 25 f §:n 2 ja 3 momentissa, 25 g §:n 1 ja 3 momentissa, 25 l, 26, 26 a (*poist.*) ja 26 b §:ssä, 27 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 29 §:ssä säädetään.

46 a §

Kuvatallenteen tuottaja

Menettelyyn, johon 1 ja 2 momentin mukaan vaaditaan tuottajan suostumus, sovelletaan, mitä 2 §:n 2 ja 3 momentissa, 6—9 §:ssä, 11 §:n 2—5 momentissa, 11 a §:ssä, 12 §:n 1—3 momentissa, 13 a §:n 2 momentissa, 14 §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 15, 16 ja 16 a—16 e §:ssä, 19 §:n 1, 2 ja 5 momentissa, 22, 25 b ja 25 d §:ssä, 25 f §:n 2 ja 3 momentissa, 25 g §:n 1 ja 3 momentissa, 25 l, 26, 26 a (*poist.*) ja 26 b §:ssä, 27 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 29 §:ssä säädetään.

46 b—49 §
(Kuten HE)

49 a §

Valokuvaaja

Tässä pykälässä tarkoitettuihin valokuviin sovelletaan, mitä 2 §:n 2—4 momentissa, 3 §:n 1 ja 2 momentissa, 7—9, 11 ja 11 a §:ssä, 12 §:n 1 ja 2 momentissa, 13 ja 13 a §:ssä, 14 §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 15, 16 ja 16 a—16 e §:ssä, 17 §:n 1 momentissa, 18 §:ssä, 19 §:n 1, 2 ja 5 momentissa, 20, 22 ja 25 §:ssä, 25 a §:n 1 ja 2 momentissa, 25 b, 25 d, 25 f—25 i, 25 l, 26, 26 a (*poist.*), 26 b, 27—29, 39, 40, 40 c, 41 ja 42 §:ssä säädetään. Jos valokuva on tekijänoikeuden kohteena, voidaan vedota tekijänoikeuteen

50—60 §
(Kuten HE)

60 a §

Yhteystietojen luovuttaminen

(1 mom. kuten HE)

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja yhteystietoja saaneeseen tekijään tai hänen edustajaansa sovelletaan, mitä *tietoyhteiskuntakaaressa* (917/2014) säädetään viestinnän luottamukselli-

suudesta ja yksityisyyden suojasta, viestien ja tunnistamistietojen käsittelystä, tietoturvasta, ohjauksesta ja valvonnasta, pakkokeinoista sekä rangaistuksista.

(3 mom. kuten HE)

60 b §
(Kuten HE)

60 c §

Keskeyttämismääräys

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Tuomioistuimen on varattava sekä välittäjälle että väitetyille loukkaajalle tilaisuus tulla kuulluksi. Välittäjälle lausumapyyntö voidaan antaa tiedoksi postitse taikka telekopiota tai sähköpostia käyttäen. Jos määräyksen tarkoitus saattaa muutoin vaarantua, tuomioistuin voi hakijan hakemuksesta antaa määräyksen väliaikaisena varaamatta väitetyille loukkaajalle tilaisuutta tulla kuulluksi. Väliaikainen määräys on voimassa, kunnes toisin määrätään. Väitetyille loukkaajalle on väliaikaisen määräyksen antamisen jälkeen välittömästi varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Kun väitettyä loukkaajaa on kuultu, tuomioistuimen on viipymättä päätettävä, *pidetäänkö määräys voimassa vai peruutetaanko se.*

(4 ja 5 mom. kuten HE)

60 d §

Väliaikainen keskeyttämismääräys

(1 mom. kuten HE)

Jos asian kiireellisyys sitä välttämättä vaatii, tuomioistuin voi antaa 1 momentissa tarkoitetun väliaikaisen keskeyttämismääräyksen, vaikka väitettyä loukkaajaa ei voida tunnistaa, jos:

(Poist.)

1) tekijänoikeutta loukkaavaksi väitettyä aineistoa saatetaan merkittävässä määrin yleisön saataviin ilman tekijän suostumusta; tai

(2 kohta kuten HE 3 kohta)

(3 mom. kuten HE)

Jos 2 momentissa tarkoitettussa tilanteessa väitetty loukkaaja on jäänyt tunnistamattomaksi, hakija voi hakea 60 e §:ssä tarkoitettua estomääräystä. Jos estomääräystä on haettu kieltokanteen nostamiselle varatun ajan kuluessa, *(poist.)* väliaikainen määräys ei raukea.

60 e §

Estomääräys

Jos kieltokanteen nostaminen ei ole mahdollista *sen vuoksi, että* väitetty loukkaaja on tuntematon, tuomioistuin voi tekijän tai hänen edustajansa hakemuksesta määrätä välittäjän sakon uhalla estämään tekijänoikeutta loukkaavaksi väitetyn aineiston saattamisen yleisön saataviin *(estomääräys)*. Estomääräyksen antaminen edellyttää, että tekijänoikeutta loukkaavaksi väitettyä aineistoa merkittävässä määrin saatetaan yleisön saataviin ilman tekijän suostumusta *tai* on ilmeistä, että tekijän oikeuksien toteutuminen muussa tapauksessa vakavasti vaarantuisi.

(2-4 mom. kuten HE)

60 f §

Kulujen ja vahingon korvaaminen

(1 mom. kuten HE)

Edellä 60 d §:n 2 momentissa tarkoitetun väliaikaisen keskeyttämismääräyksen taikka 60 e §:ssä tarkoitetun estomääräyksen täytäntöönpanosta aiheutuneista kuluista vastaa ensisijaisesti määräyksen *saanut välittäjä.*

(3-5 mom. kuten HE)

60 g—73 §
(Kuten HE)

SiVM 26/2014 vp — HE 181/2014 vp

Helsingissä 27 päivänä helmikuuta 2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Raija Vahasalo /kok	Sanna Lauslahti /kok (osittain)
vpj.	Inkeri Kerola /kesk	Silvia Modig /vas
jäs.	Ritva Elomaa /ps	Mika Niikko /ps
	Eeva-Johanna Eloranta /sd	Ville Niinistö /vihr
	Jukka Gustafsson /sd	Mikaela Nylander /r
	Leena Harkimo /kok	Tuula Peltonen /sd
	Pauli Kiuru /kok	Pauliina Viitamies /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaj Laine.